

СЧЕТОВОДНИЯТ СОФТУЕР – ИЗБОР, ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И РЕШЕНИЯ

Гл. ас. д-р Божидар М. Божилов, катедра „Счетоводна отчетност”,
СА „Д. А. Ценов” - Свищов

Резюме: Разглеждат се въпроси, свързани с избор на счетоводна програма, настройки и контрол на достъп, добавяне на сметки, архивиране на данни, изтриване на данни и възможни решения.

Ключови думи: Счетоводство, Счетоводен софтуер

В съвременните предприятия, отчетността се извършва с използването на счетоводния софтуер, който е проявление на информационните технологии. В процеса на управление и взаимодействие, както на ниво предприятие, така и комуникацията с контролни, данъчни и други органи, важна роля изпълнява счетоводната система, която се използва в предприятието. Тя предоставя необходимата информация относно: вземането на текущите управленски решения на база - приходи, разходи, резултати, информация за минали отчетни периоди – приходи, разходи, резултати, информация за състоянието на отделни отчетни обекти за текущия период, информация за данъчните органи - за минали периоди и текущия период, информация за контролните органи, информация за акционерите и съдружниците за вземане на управленски решения и т. н.

Актуалността на всички тези въпроси считаме за особено важни при всяко предприятие и разглеждаме тази проблематика в контекста на използването на счетоводна програма, настройките ѝ, контрола за достъп за потребители, добавянето на сметки в сметкоплана, архивирането на данни, изтриването на данни и други възможности, които предоставят счетоводните програми и се проявяват в процеса на текущата работа със счетоводната система. Целта на настоящото изложение е да се акцентира върху тази проблематиката и да се разгледат възможни проявления и решения при работата със счетоводен софтуер.

* * *

Работата със счетоводна програма изисква, разбиране за нейните възможности и познаването на тези възможности, както от счетоводители, така и от мениджъри. При закупуването на счетоводна програма

могат да окажат влияние множество фактори, като: отзиви за програмата от други предприятия и професионалисти-практици (главни счетоводители, програмисти, мениджъри и др.), цена на програмата, възникване и разпространение на програмата и други обективни и субективни фактори. Един от важните въпроси при избора на програмата освен, цената, това е възможността за контрол. Контрола в счетоводните програми се осъществява, както на ниво при определяне на достъпа, така и на програмно ниво с възможността за оставяне на следи след извършване на промени или корекции, както в счетоводни записвания, така и промени в шифри и наименования на сметки, чрез добавяне на нови сметки. Корекциите които могат да бъдат извършвани са свързани с изтриване на записи в някои програми, което е предпоставка за промени от недобросъвестни служители. В тази връзка преди закупуването на програмата, на потребителите трябва да бъдат разяснени всички възможности на програмата по отношение, както на надеждност при текуща работа и запазване на данни, така и на възможностите за промени и контрола на програмата при извършване на таква промени.

Ще разгледаме следните основни въпроси свързани с гореизложеното:

1. Определяне и контрол на достъпа на всеки оперативен счетоводител и на главният счетоводител;

Всяка програма има настройка за нивото на достъп на всеки отделен потребител. Това ниво се свежда до: определянето на достъпа до фирма (фирми), достъпа до счетоводни операции определящ достъп на (въвеждане без директно осчетоводяване, сторниране без директно осчетоводяване, работа със сметки за дълготрайни активи и работа със сметки за материални запаси). Наред с това достъпа се определя и при даване на достъпа до системата в менюто от функции за архивиране, възстановяване от архив, настройки на системата, а така също нивото на достъп за всеки един потребител се дава от програмите за модул **счетоводство** например с маркиране на достъпа за всяка една функция, която може да извършва съответният потребител. Този достъп се определя по преценка на главният счетоводител в зависимост от изпълняваните функции на всеки един счетоводител, като се взема под внимание степента на квалификация и професионалният опит на всеки един счетоводител. От тази гледна точка бихме отбелязали, че при ново постъпили счетоводители, този достъп, трябва да бъде ограничен в рамките на въвеждане на статии, без да имат възможност за достъп до другите функции на програмата. От гледна точка на достъпа на главният счетоводител, мнението на автора е че той

определяйки нивото на достъп на всеки един в счетоводната система, трябва да ограничи своят достъп до справочните функции на програмата, тъй като той в голяма степен няма възможност да въвежда записвания поради изпълнение всички свои функции (отговори на въпроси на менажери, вземане на решения за казусни стопански операции, контролна функция в предприятието – по проверка на косова наличност, инвентаризации, финансови ревизии, вътрешен одит и отговори на одитиращият орган, изготвяне на икономически обосновки за заеми и др.) Поради тези причини не е необходим друг достъп на главният счетоводител до системата освен до справочни функции на програмата. Възможно е и недобросъвестни служители влизащи с правата на достъпа на главният счетоводител, ако той има пълни права за достъп да извършват такива записвания и промени при които отговорността за тези промени, няма да може да се установи, поради това, че някой друг с неговият достъп е извършил неправомерни записвания или други промени.

2. Добавяне и изтриване на сметки в индивидуалният сметкоплан

Добавянето и изтриването на сметки от индивидуалният сметкоплан са свързани също с определянето на нивото на достъп. Тук ще акцентираме на въпроса за задължението на „ръководителя на предприятието” за утвърждаването на индивидуалният сметкоплан. От нормативна гледна точка този въпрос е уреден в чл.11 ал.(1) т. 5 от Закона за счетоводството¹. Този въпрос е от съществено значение поради възможността за добавяне на сметки при неутвърден сметкоплан и прехвърляне на записвания по тези сметки, което довежда до нарушение и промяна на действителното състояние на отчетните обекти.

3. Архивиране и период на архивиране

Архивирането е функция в програмите, която се активира като информация, че върху базата от данни не е правен архив от съответната дата или се дава информация за датата на последният архив. При някой програми се изпълнява автоматично архивиране след излизане от програмата. Задължението за изпълнение на функцията архивиране, ако не съществува автоматична такава, е необходимо да бъде вменено на счетоводният отдел в лицето на заместник главен счетоводител или отговорен счетоводител. Тази функция е необходимо да се изпълнява поне един път на два дни или най-много в края на всяка седмица за да може да се осигури възстановяване на данните при

¹ Вж. Закон за счетоводството. ДВ, бр. 95, от 8.12.2015 г.

евентуална техническа или софтуерна причина за загуба на данни от счетоводната система. Някои предприятия пренебрегват тази функция и с месеци не правят архив, което е довеждало до повторение на работата за минали отчетни периоди (месеци). Ето защо акцентираме за важноста относно, своевременното изпълнение и на тази функция в счетоводният отдел със счетоводната програма.

4. Изтриване на записи и сторнировъчни записвания

При счетоводните записвания се допускат технически и фактически грешки, които се отстраняват с изправителни счетоводни статии. Към изправителните счетоводни статии се отнасят сторнировъчни счетоводни статии. Те оставят следа за допуснатата грешка и е виден запис на сторнираната статия, което е информация, която може да получи главният счетоводител за работата на всеки един счетоводител и грешките които е допуснал със съставяне на сторнировъчни операции и кое е породило съответната грешка. Причините за сторнировъчните статии не са само от грешки при съставяне на статии от оперативният счетоводител. Тези статии могат да възникнат поради естеството на самата счетоводна работа осчетоводяване на известия (дебитни или кредитни) за корекции при сделки и други възможни проявления. Необходимо е да се отбележи, че някои от програмите при извършване на корекции в записванията дават възможност да се изтрива счетоводна статия без това да остави следа в програмата. Това е недостатък, които може да причини вреди и да даде възможност за промяна на фактически състояния на отчетните обекти преди приключване на отчетният период (годишно приключване изпълнено със счетоводната програма).

* * *

В заключение обобщавайки разглежданите въпроси в изложението, акцентираме относно тяхната важност за изпълнение, свързана с прилагането на всички критерии и принципи залегнали в нормативната уредба за правилното и ефективно използване на счетоводната система.

ЛИТЕРАТУРА

1. Закон за счетоводството. ДВ, бр. 95, от 8.12.2015 г.